

Centrala teman från utvärderingarna

Nedan sammanfattas de synpunkter som har kommit in via diskussionspass och utvärderingar av aktiviteter inom projektet Kraftsamling vindkraft i Jönköpings län fram till september 2022.

Sammanställt av projektet genom Linda Wetter, Energikontor Norra Småland.

Sammanfattning:

1. Politikerna behöver mer kunskap
2. Finns en osäkerhet kring hur vetot ska användas
3. Mer vägledning och underlag
4. Mer kunskap och information efterfrågas
5. Opinion och oro mot vindkraft
6. Svårt att hitta lämpliga platser
7. Gynna lokala aktörer och skapa delaktighet
8. Samverkan
9. Försvarsmaktens intressen (kan gå in under svårt att hitta bra platser)

1. Politikerna behöver mer kunskap

Mer kunskap genom studiebesök och utbildning

- Politiker har inte tillräcklig kunskap om frågan och det vore bra att ha studiebesök för politiker.
- Ordna studiebesök för politiker med flera.
- Önskemål om utbildning av politiker (skilja på deras olika ansvarsområden).
- En grundläggande genomgång för politiker vore bra, med ordentlig marknadsföring inför träffen.

Mer kunskap genom ökat deltagande och samsyn

- Önskan att fler politiker deltar i projektet. Eftersom kunskapsnivån kring vindkraft skiljer sig åt mellan politiker och tjänstemän kan det vara klokt att anordna särskilda träffar enkom för politiker.
- Planchef: Viktigt att vi får en samsyn bland politikerna i länet så vi kan driva frågorna i kommunerna.
- ... att politikerna får en samsyn att vi tillsammans ska bidra till att uppnå länets mål om vindkraft. Viktigt att politikerna får kunskap om vindkraft och dess konsekvenser (både

positiva och negativa), men också hur man kan placera för att kunna placera vindkraft på rätt ställe.

- *Personalresurser – svårt att bygga upp kompetens när intresset för vindkraft varierar så kraftigt från år till år*

Politikerna önskar själva mer kunskap

- Jag är politiker och önskar mer kunskap i frågorna. Det är många känslor inblandade i vindkraftsfrågorna som vi behöver kunna förstå.
- Politiker: Kunna hitta bra lägen utan konflikter. Verken blir större och då blir även påverkan större. Viktigt att kunna se utifrån ett nationellt perspektiv och inte vad enskilda tycker.
- Politiker: Vi behöver mer info om miljöpåverkan och påverkan på människor så vi kan bemöta oron som finns.

Mer kunskap för att möta förutbestämda åsikter och låg status

- Klimatfrågan behöver få ökad status och medvetande för bl.a. att få med sig beslutsfattare och politiker,
- Svårt för politiker generellt i denna fråga då det är komplicerat att förstå tillståndsprocessen, de inser inte när man ska komma in. Många politiker har åsikter om vindkraft, men kunskap saknas ofta. Kunskapshöjande åtgärder krävs.
- Det är svajiga frågor, där politikerna inte står upp för de nationella intentionerna.
- Den nuvarande bilden bland politiker är att det är så stort och dyrt och svårt att få till ekonomi. Svårt för politiker generellt i denna fråga då det är komplicerat att förstå tillståndsprocessen, de inser inte när man ska komma in.
- Många politiker har åsikter om vindkraft, men kunskap saknas ofta. Kunskapshöjande åtgärder krävs.
- Politiker använder vindkraftsfrågan som kohandel för att få igenom sin politik. Kommuner behöver känna gemensamt ansvar för länets vindkraftsmål

2. Finns en osäkerhet kring hur vetot ska användas

Osäkert hur det ska användas

- Veto-frågan knepig
- Bra att det utreds.
- Kommunala vetot: fåtal personer kan få politiker att ändra sig angående utbyggnad.
- Sekundärt vad som står i ÖP (ÖP ej juridiskt bindande). Politiker kan ha svårt att skilja på DP och ÖP. Politiker kan även blanda ihop Vetofrågan med prövningsfrågan. Svårt för inspektörer att påverka det i diskussionen. Vetot bör svara på: Är det ett område där vi kan tänka oss vindkraft?
- Vissa kommuner har använt sig av generella ställningstaganden utan att använda sig av kartmaterial. Vad ska kommunen beakta vid en veto-prövning?
- Fler lyfte under webinariet med vindkraftsprojektörer att det är svårt med det kommunala vetot. Någon uttryckte att det är bra men borde komma tidigare.
- Vissa kommuner har använt sig av generella ställningstaganden utan att använda sig av kartmaterial. Vad ska kommunen beakta vid en veto-prövning?

Vill ha mer kunskap om vetot

- Vill veta mer om vad som gäller i vetofrågan.
- Vetofrågan är en het potatis hos våra politiker så kunskap om vindkraft och veto är viktig framöver.
- Skulle vilja ha ett seminarium om det kommunala vetot. Gärna med experter på området kring vetot tolkning och vägledning.

3. Mer vägledning och underlag

Mer underlag för planerare

- Det vore bra med underlag för planerare om dessa frågor, en checklista med vad ska tas hänsyn till. Det blir dock svårt med en generell vägledning eftersom det är många faktorer som påverkar: lutningen på terrängen, solens position, vindar etc.
- Det pratades även om regionala underlag. I Vaggeryd, som exempel, är det en del vindkraftverk som inte blivit av pga. fågel. Det skulle underlätta för vindbolagen om det fanns en samlad information om detta, som ett regionalt underlag så man får med det från början och att det inte blir stopp i ett senare skede.
- Ta fram gemensamma planeringsunderlag för buffertzoner för minsta avstånd från vindkraftverk till XX pga buller etc. Viktigt att göra rätt redan i planeringen för att minska klagomål.
- Vill veta mer kring buffertzoner som används till olika målpunkter vid planering av lämpliga vindkraftsområden samt varför dessa avstånd rekommenderas.

Tydligare (och tidigare) vägledning i översiktsplaneringen

- Tidigare tillägg till ÖP, vindbruksplanen, har bedömts som inaktuell. Efter det väldigt lite vägledning i ÖP om vindkraft.
- Behov att uppdatera ÖP vindbruksplaner)
- Vägledningen är vag och det finns mycket tolkningsutrymme
- Regionala analyser – bra att vara med så tidigt som möjligt från kommunens sida
- ÖP bör innehålla Olämpliga områden/möjliga områden
- Vindbruksplaner eller tematiskt tillägg i ÖP är uppskattat och gör arbetet lättare.
- Tydliggöra i ÖP att gränserna inte är absoluta.
- Precisera vad man menar med olika begrepp som används i ÖP, t.ex. "mindre lämpligt"
- Man kan ange dessa områden i ÖP. Där kan man motivera vad som bör skyddas eller varför man ska värna om stora påverkade områden.

Mer statlig styrning och förtydliganden

- Vi klarar inte det nationella intresset och målen när det ligger kommunalt och sker på frivillig väg. Mer statlig styrning vore önskvärt. Vi måste kunna utnyttja bra områden så att inte godtyckligheten får styra.

- Förtydligande vad mål och förväntningar på projektet/vindkraftsutbyggnaden är. Hur mycket ska vi producera och hur mycket mer behöver byggas då? Blev lite oklart i de olika diagrammen idag.
- Försvarsmaktens intressen svåra förutse.
- Riksintresse försvarsmakten-> Viktigt med tydliga ställningstaganden i riksintressebeskrivningar. Idag känns försvarsmakten som ett osäkert kort.
- Vi behöver information, samsyn, utpekade av lämpliga områden i ett länsperspektiv och inte bara i ett kommunperspektiv.

4. Mer kunskap och information efterfrågas

Utbildning för inspektörer

- Vi hade en utbildning för inspektörerna i länet i november 2020 om prövning och tillsyn av vindkraft. Inspektörerna har önskat en fortsättning på denna med fördjupning och diskussion kring ärendena som uppkommer.

Mer kunskap helt enkelt

- Kunskap om ljuspåverkan också intressant.
- Ökad kunskap kring hur fladdermöss och fåglar påverkas av vindkraftverk.
- Involvera även **vindkraftsprojektörer**. Det skulle vara intressant att höra hur det kommer sig att deras val av lokalisering av vindkraft/parker skiljer sig åt jämfört med de platser som är utpekade som riksintresse.
- Exempelvis behöver konsekvenser av buller och infraljud undersökas mer.
- Mer om bullerbedömningar
- Ökad kunskap kring hur **fladdermöss** och **fåglar** påverkas av vindkraftverk. Länsstyrelsen kommer ej med råd då de även ansvarar för överprövning och vill därmed inte riskera att låsa sig genom rådgivning i enskilda ärenden till kommunerna
- Det behövs mer vägledning i början av ansökningsprocessen
- Vill få mer kunskaper kring buller och blyxtljusen och om hur det påverkar. Även miljöfrågor gällande fåglar, insekter med mer. Sedan är det önskvärt att få en samsyn från olika skrän samt regionalt i frågan.

5. Opinion och oro mot vindkraft

Klagomål om buller och ljus

- De flesta klagomål handlar om buller
- I Vetlanda har det varit mycket diskussion med buller orsakade av vindkraftverk. Det är svårt att förklara till boende varför gör man inte fler mätningar, varför dessa mätningar tar så lång tid, etc. Det blir också jobbigt när man inte kan få konsensus inom kommunen om denna fråga. Det har varit fall av överklagande och några vindkraftverks har fått avslag.
- De flesta klagomål handlar om buller. Ibland även ljus, starkare varningslampor på de högre verken.
- det har också varit bekymmer och diskussion för folk som bor nära utpekade möjliga platser för vindkraftverk, på grund av buller, skuggning, påverkan på boendemiljö, landskapsbild, natur.

Lokal oro, motstånd och starka känslor

- Mycket känslor och konflikter i vindkraftsärenden
- Större konflikt att etablera vindkraft i glesbefolkade områden
- Ej optimala placeringar skapar stort motstånd
- Miljöchef: Attraktiviteten (turism, friluftsliv) i kommunen kan påverkas om vindkraften byggs ut för mycket på enstaka platser.
- Påverkan lokalt – stort lokalt motstånd på vissa håll bl.a. mot allt högre verk.
- Svårt att se miljönyttan. Hjälper oss ej nå delmålen och nettonollmålen. Finns ingen färdig infrastruktur som kan ta hand om överskott i elproduktionen. Dyrare än kärnkraft och räcker inte till elen som behövs. Vindkraft är ej lösningen utan ett komplement.

Hjälp att hantera konflikter och dialog

- Vore intressant att ta del av goda exempel på hur konflikter hanterats
- Hur man hanterar frågor från medborgarna. Utbyta erfarenheter. Vill se konkreta case. Markägandets vs. vindkraftsbolag? (osäker om det blev rätt). Nätverk och stöd

6. Svårt att hitta lämpliga platser

- Habo relativt tätbefolkat, blir inte mycket yta kvar när man buffrar rund bostäder, konflikt mellan att antingen störa människor eller placera verk i orörd natur
- Habo: svårt att hitta bra placeringar.
- Svårare att hitta lämpliga platser när verken är högre
- Tranås tätbebyggt, dåligt med områden i kommunen. Svårt med matning mot Nässjö, för liten transformator
- Inga/få klass 1 områden i Gislaved – visar att det kommer att vara konflikter som behöver hanteras i vindkraftsprojekt i kommunen
- Många projekt på gång men flera motstående intressen har satt stopp för flera parker, bla militära skyddsområden och naturintressen.
- Svårt att etablera större parker i våra trakter, trots glesbygd bor folk lite varstans. Svårare här än i norra Sverige, mer tätbefolkat.
- Försvarsmaktens intressen svåra att förutse.
- Det blir svårare med de högre verken, helt andra förutsättningar för verk på 250 m jämfört med 150 m. Skapar oro.
- Domstolen borde kanske hitta ett rimligt avstånd.
- många projekt på gång men flera motstående intressen har satt stopp för flera parker, bla militära skyddsområden och naturintressen

Men:

- Det finns fortfarande gynnsamma lägen kvar för etableringar pga. att tidigare planer skjutits i sank

7. Gynna lokala aktörer och skapa delaktighet

- Något måste ges tillbaka till bygden. Lokala företag, näringslivet kan involveras. Viktigt få människor förstå varför vindkraft är viktigt – tex bygdepeng kan motivera, liksom att erbjuda delägande och därigenom lägre energikostnader.
- Viktigt att gynna det lokala, entreprenörer, föreningar. – Lyft goda exempel på detta – Tex Habo som byggs nu.

- Prata mer om lokal kompensation och samarbete med lokala aktörer, och hur vi kan samverka kring det och få tips av varandra.
- från närboende: ofta ett fåtal personer som drabbas (hårt) utan att få kompensation medan markägaren tjänar på etableringen, svårt att hantera
- Dialog och förankring tidigt är viktigt och att göra folk delaktiga så de inte känner sig överkörda.

8. Samverkan mellan kommuner och med LST

- Hur gör vi när projektet är slut? Finns det något diskussionsforum med fokus på vindkraft. Alla träffas i respektive nätverk men inte så ofta över "gruppgränserna". Kan Länsstyrelsen ha med vindkraft i något av sina nätverk som träffas regelbundet.
- Idealbild för samverkan? Bygga upp plattform låter bra! Projektet är bra, i förlängningen kan erfarenheter och goda exempel vara bra att dela med varandra. Plattformen kan vara grunden för det.
- Önskemål om mer samverkan
- Blir det ofta en mellankommunal fråga? Kommuner har olika intressen att bevaka. Hur mycket påverkas landskapsbilden?
- ÖP- viktigt att ha med det mellankommunala perspektivet.
- Vill ha en samarbetsyta där man kan bolla olika frågor med varandra och få stöd från andra kollegor i de olika kommunerna. Kanske projektet även kan plocka upp frågor i det forumet. Att dokument som läggs upp på plattformen är granskade så att de är validerade på något sätt.

9. Försvarsmaktens intressen (kan gå in under svårt att hitta bra platser)

- Försvarsmaktens intressen svåra förutse.
- Riksintresse försvarsmakten-> Viktigt med tydliga ställningstaganden i riksintressebeskrivningar. Idag känns försvarsmakten som ett osäkert kort.
- flera motstående intressen har satt stopp för flera parker, bland annat militära skyddsområden och naturintressen